

SOLI DEO GLORIA

EVANGÉLIUMI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

LEGYEN VILÁGOSSÁG!

Október a reformáció hónapja

Kép forrása: *Felvidék.ma*

*„Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér, / Csak titkon érző lelke ohajtva sejt:
Léted világít, mint az égő / Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”*

Berzsenyi Dániel így fogalmazta meg Fohász című versében a hit csodáját, ajándékát és egyben a korlátait is. Ez az evangéliumi folyóirat a közösségi életünk színterén igyekszik megjeleníteni ezt a csodát, ezt az ajándékot és természetesen a gyarló ember szép törekvéseit. Az ebben való osztozásra hívjuk a kedves olvasókat és a szerzőket egyaránt.

Ez a lapszám a BETHLEN GÁBOR támogatásával jelent meg.

Alapkezelő Zrt.

A REFORMÁCIÓ VILÁGOSSÁGA

„Akkor ezt mondta Isten: Legyen világosság! És lett világosság.” (I. Mózes 1,3)

A reformáció egy olyan ünnepe, amiben a megújulás, az Isten akaratahoz való igazodás, a megtisztulás, a megtérés és újjászületés, az Ige világosságában való tükörbe nézés és megigazítás mind benne van, sőt még ennél is sokkal több. Nehéz hát egy apró részt kiemelni és az aktualitás talajára állítani, mert mikor, ha nem most van arra szükség, hogy Isten népe, az egyház megújulva, tiszta kezét felemelve dicsérje Urát? Mikor, ha nem most van arra szükség, hogy a sötéten örvénylő gyűlölet és gyilkos indulatok közepette azt hirdessük a háborgó világunknak, hogy van világosság, hogy van más út, mint a halálé?!

A fenti igében Isten a sötétségben, az óskáoszban, kimondja az első mondatát, amelyről mi is értesülünk: *Legyen világosság!* Az emberi babonaság, a láthatatlan világ iránti nyitottság és érdeklődés, vagy éppen a lelki tudatlan-

ság oda vezetett, hogy divat lett, sőt megidealizálva elvárás is lett, hogy ünnepeljük meg mókásan, a gyermekek számára érdekes programként a magyar kultúránktól idegen, ám ennél még fontosabb, hogy a keresztyén lelkiségünkkel összeegyeztethetetlen eseményt, amit Halloweenként emlegetünk. A sötétség, a halál, a szörnyűség, a vér, a félelem estéjévé vált október 31., öltöztessük ezt bármilyen köntösbe. Isten világosságát felcseréltük újra a sötétségre. Nem csak ezen az estén, hanem eleve a tőle elidegenedett életünkben.

Isten Igéje idén is arra hív, hogy újuljunk meg, szenteljük meg a gondolatainkat, testünket és lelkünket, és ne adjunk teret a sötétségnek, hanem *Legyen világosság!* Ragyogjon át a szívünk legfájdalmasabb, megsebzett részein, a bűneink elrejtett betegségein, a szegyen leplezett valóságán, a hiányainkon át, a gondolataink vele-

jéig, a szavaink tartalmán, a hétköznapi és rendkívüli döntéseinken, tetteinken, személyes és családi életünkön egyaránt! Nem véletlen, hogy a sötétséghez a halált, a világossághoz az életet tárítjuk. A mi Urunk ugyanis az élet világosságára hív, életre akar hívni!

Jézus Krisztus azért jött, hogy a sötétség földjén lakóknak nagy világosság támadjon és aztán abban is tudjunk járni és megmaradni. A reformációkor pedig elődeink ennek fényében igyekeztek minden gátat, elhomályosító függönnyt eltávolítani, hogy megmaradjon, amit az Úr adott nekünk: Kegyelem, Hit, Krisztus, Ige, Isten dicsősége! Ebben áll az üdvösségünk, ebben van a megmaradásunk záloga, a jövőnk ígérete és az örökkévalóság reménysége! *Akkor ezt mondta Isten: Legyen világosság!* De vajon a te életed, az egyházunk és népünk valóságában lesz-e Tőle jövő világosság?

Korsós Tamás

MIÉRT JÓ ISTENTISZTELETRE JÁRNI? 2.

„Sóvárog, sőt eleped a lelkem az Úr udvarai után.”

A rendszeres olvasónk emlékezhet arra, hogy a fenti címmel már megosztottuk gondolataink egy részét és a címben szereplő kettes szám is arra utal, hogy az alábbiaknak már volt előzménye. Az áprilisi számunk foglalkozott ezzel, természetesen érvelve amellyel, hogy jó istentiszteletre járni és az istentiszteletek egy fontos kategóriájáról részletesebben is szolt. Ezek az ünnepi, vasárnapi és történeti istentiszteletek, amelyeket most

újra nyilván nem sorolok fel. Csak megismétlem, hogy jó istentiszteletre járni, kisebb vagy nagyobb közösségbe és nem csak ünnepnapokon, nem csak vasárnapokon, nem csak történelmi és egyéb jeles napokon. Hanem jó istentiszteletre járni mindennap, különös tekintettel azért, mert mindennap szükségünk van közösségben megélni a bűnbánatot, a hálaadást és a jócselekedetekre való motiváció megerősítését. Ezzel kapcsolatban vállalom a

következő markáns megállapítást, amely akkor is igaz, ha van néhány valós kivétel ez alól. Szóval odáig merészkedem, hogy azt mondjam, aki nem vesz részt közösségi bűnbánaton, hálaadáson vagy jócselekedetre indító áhítatokon, annak igazából nincs is a szívében sem bűnbánat, sem hálaadás, sem elkötelezettség a jócselekedetekre.

Kezdjük a bűnbánattal! A bűnét, ha valaki nem bánja, az körülbelül olyan, mintha valaki

nem bánja a benne növekvő rosszindulatú daganatot, a bőrén növekvő fekélyt, a szájából kihulló fogakat, a magas vérnyomást etc. Ezeket, ha valaki nem bánja, abból tragédia lesz. És ha emberi gyarlóságait nem bánja, abból is tragédia lesz. És nem is kell a pokol túlvilági tüzére gondolni, elég arra, hogy valaki éppen e nemtörődömség miatt épül le emberi minőségében, moralitásában, tisztességében, közösségeiben etc. Persze a közösség nem azt jelenti, hogy egymás előtt bűneinket illetően „meztelenre kell vetköznünk”, de azt igen, hogy nyilvánvaló és titkos bűneinket közösségben, együttesen, ha úgy tetszik csendes, sőt néma együttlétben visszük az Úr elé. Nem a lista érdekes, hanem az, hogy ezt tudjam érezni és kimondani: *„Amint vagyok, sok bűn alatt, / De hallva hívó hangodat, / Ki értem áldozád magad: / Fogadj el, Jézusom!”*. Ebben még a fogadkozás kényelmetlensége sincs benne, de az igen, hogy tudok tökéletlenségemről és tudok Istenre szorultságomról. Ezt a tudatot jó istentiszteleti közösségben gyakorolni, különösképpen az ünnepeket megelőző estéken, az úrvacsora megünneplése és az abban való részesedést megelőzően. Az egyébként a protestánsoknál is érvényes – még ha feledésbe is merült –, hogy a Nagyböjt kezdetét jelenő Hamvazószerdán istentisztelet megtartása és az azon való részvétel lenne helyénvaló. A Nagyböjt negyven napján nyilván nem várható, hogy minden nap templomba menjünk közösségi bűnbánatra. De elismeréssel kell tudnunk, hogy a böjti hetekben gyülekezetünk kezdeményezésé-

re és hívó családok meghívására házi istentiszteleteket tartatnak, amelyekre városunk minden tagja meghívást nyer. A házi istentisztelet különösen is jó alkalom a bűnbánatra, hiszen a legtöbb bűnös gondolatunk, szavunk és tettünk nem a templomban valósul meg, hanem például otthon, a házukban, az udvarukban, az utcánkban, a munkahelyükön stb. Ha hétköznapon otthoni, családi közösségben, akár vendégségben vagy házigazdaként tartjuk a bűnbánatot, akkor vagyunk igazán a „terepen”, amely milió csak segít, hogy minél mélyebben és minél őszintébben történjen a megbocsátó Istenhez való közösségi odafordulásunk.

S váltsunk szót a háláról, amely először is csak akkor lehet igazán őszinte, ha azt megelőzi a bűnbánat. Ez azért van, mert a bűnbánat – bár nem feltétele az Isten kegyelmének, de talán – feltétele az Isten kegyelme hálás elfogadásának. És itt már a lényegnél vagyunk, hogy a hála azért kulcsszó általában is, de különösen a protestáns hit számára, mert a mi jócselekedeteink ebből fakadnak. Mi nem hisszük, hogy a jócselekedet bűneinket csökkenti és érdemeinket növeli. A jócselekedet arra való, hogy megüzenjük a kegyelmes Istennek, hogy érezzük kegyelmét és jócselekedettel kívánjuk megköszönni az. Szóval jelesen is hálát adunk például Szilveszter este. Hálát adunk az időért, a mögöttünk lévő esztendőért, amelyet csak azért élünk át, egészen az utolsó napig, mert az Isten türelmes és kegyelmes. És aki hálát ad Szilveszter este, nem pedig mámorba felejté életét, annak lesz mire egyrészt emlékezni, másrészt lesz miből inspirációt

venni arra a jócselekedetre, ami nélkül élni sem érdemes. Hálát adunk Szilveszterkor az időért, mert az az idő, amiért hálát adunk, belesimul az örökkévalóságba. Az az idő pedig, amiért nem adunk hálát, elvész. Őseink nagyon bölcsen rendeltek még külön két hálaadó istentiszteletet: augusztus végén az új kenyérért, október végén pedig az új borért. Ebben benne van az is, hogy a kenyér és a bor olyan értékeket hordoznak – állítólag –, hogy ha csak ezt a kettőt fogyasztanánk – persze tisztos mértékben és arányban – az szervezetünk minden igényét kielégítené. A földi életre elégséges javak ezek, tehát méltóak a hálára. Persze ennél fontosabb, hogy nyilván mind a két ünnep túlmutat kenyéren és boron, az úrvacsora kenyérére és borára, sőt a megváltó Krisztus áldozatára. Ez pedig nem csak a földi élet, hanem az örök élet megnyerésére elégséges.

Van még egy harmadik kategória, amelybe egyszerűen a hétközi istentiszteletek tartoznak. Ezek gyakorlatilag a maguk egyszerűségében magukba foglalják mindazt, amit az ünnepekről, a vasárnapokról, a történelmi gondviselésről, bűnbánatról, háláról és jócselekedetéről mondtunk konkrét eseményekhez kötve.

Éppen azért, mert hitünk szerint Istenünk, akit minden nap Atyánknak szólítunk, nem az ünnepek, nem a jeles napok, nem a különlegességek istene, hanem egész életünket, ideértve a hétköznapjainkat, életünk szürke foltjait, minden napját és minden percét megérintő Jóság. Ezért ezekkel a következő számban külön foglalkozunk.

Dr. Bóna Zoltán

„BEKECS ALATT NYÁRÁDSELYE...”

Hangzott a helyi református kántor és családja szájáról a népdal a cserkészek tanyázásának záróestjén. Kacsó Attila, a felesége Piroska és két gyermekük azért jött a kisfalu művelődési házába, hogy a tanyázóknak, ha nem is kézzel fogható, de füllel hallható élményt nyújtsanak az erdélyi életérzésből. A lélekig hatoló benyomás mellett ez alatt a pár nap alatt izgalomból, történelmi és kulturális ismeretszerzésből és jókedvből sem volt hiány.

A 724. Kossuth Lajos cserkészcsapat közvetlenül húsvét után töltött néhány napot a Marosvásárhelytől 50 km-re fekvő Nyárádselyén. A négynapos kirándulás fele autóban telt, ennek ellenére – vagy épp ennek okán – nagyon gazdag barangolásban volt része annak a pár családnak, aki részt vett rajta.

A hosszú odautat megszakítottuk egy dévai pihenővel, amely a nehézségek ellenére lelkiileg megalapozta a következő időszakot. Mire a nyújtózkodás után felvérteztük magunkat, hogy megmásszuk a dévai várdombját, eleredt az eső: egész pontosan Déván dézsából öntötték. Ez a tény azonban nem szegte kedvünket, néhányan lemorzsolódtak ugyan, de végül csak felmentünk, legalább a várfalakig. A kilátás élménye kárpótolt mindenkit. Nem csak a várost, de a környező hegyek magas csúcsait is láthattuk. Estére érkezünk meg Nyárádselyére, ahol a helyi ismeretekkel

Medvével a Medve tónál

rendelkező Szuhánszky Gábor cserkésztestvérünk és a vendéglátó családoktól kapott szálláshelyek már vártak minket. Mi egy igazi székelykapus, szőlővel befuttatott, narancssárgára festett kisházban kaptunk helyet. Az asztalon a vendéglátó pálinka, a kályhában ropogó tűz, a megvetett ágyak mind a szeretettel üzenték.

Az első ott töltött napon – természetesen áhítat és közös reggeli után – első utunk a Bekecs-tetőre és az ottani római

katolikus kápolnához vezetett. A helyiek tanácsára nem gyalog, hanem autóval vágtunk neki az így is megpróbálkozó hosszú és ingoványos útnak, méghozzá biztonsági okokból. A medvék ugyanis annyira elszaporodtak a környéken az elmúlt időszakban, hogy életveszélyes még csoportosan is a gyalogos közlekedés. Az 1080 méter magasan fekvő hegytetőn még a 100 km-rel fújó szélben is élveztük a napsütést.

Lefelé aztán óriási élményben volt részünk: messze a távolban feltűnt egy cammogó barna folt, amelyről mindenkinek megegyezett a véleménye: csakis medve lehetett.

Gasztronómiai élményünk is akadt erre a napra. A közelben lévő pisztrángos tavak melletti étteremben – ki rántva, ki rostos – próbáltuk ki a helyi halat. Nem csalódtunk.

A Bekecs tetőn

Az étvágyunk nem romlott

Másnap aztán autóba ültünk újra, hogy a környék nevezetességeit sorra vegyük. A szűkös idő és sok látnivaló metszetébe Szováta, Parajd, Farkaslaka, Székelyudvarhely, és az utóbbi településtől pár km-re működő Legendárium, más néven Mini Erdély is belefért. Szováta körülbesétálva a tavat rácsodálkoztunk az alpesi, síparadicsomi hangulatra.

Az ékszerdobozhoz hasonlító kisváros után a parajdi sóbánya várt minket. Ott aztán kicsik és nagyok mind elámultunk a 200 méter mélyen lévő óriási térben, amelyben akár egy ki-

sebb stadion is elférne. Akadálypálya, játszótér, éttermek, játékgépek, pihenésre alkalmas bútorok, de még kápolna is működik a sóillatú, lelket, testet üdítő építményben. Néhány ott töltött óra után az ember szinte készteztést érez, hogy valamit hazavigyjen az élményből: így sokan a közeli üzletben megvásárolt sóval felszerelve folytatták útjukat.

Farkaslakán méltóképpen megemlékeztünk Tamási Áronról, majd a Mini Erdély Parkba siettünk, hogy még világosan ott és az Orbán Balázs Látogatóközpontban lezárhassuk sűrű

napunkat. A Legendárium a gyerekek nagy örömeire makettekkel és mozgó figurákkal mutatta be Erdély várait, épületeit. A Mini Erdély Park Románia egyetlen multikulturális, tematikus makettparkja, amelyben Erdély legfontosabb történelmi épületeinek kicsinyített mását tekinthetik meg az érdeklődők. Az épületek között sétálva mi is megismerhettük az igazi erdélyi és székely építészet stílusjegyeit, és láthattuk a sok várat, kastélyt, amelyek valódi érzékeléséhez bizony sokkal-sokkal több idővel kell tervezni. A Töröcsvári kastély, a dévai, a barcarozsnyói, a vajdahunyadi és a fogarasi vár, illetve a székelyudvarhelyi Jézus-kápolna is ott van, de Segesvár, Nagyszeben és Kolozsvár városképét is láthattuk miniatűr kivitelben.

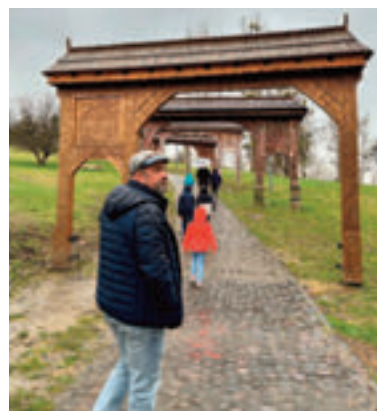
Az élményekben gazdag nap végén jól esett a krumplis slambuc, amelyre se a krumplisztésza, se a klasszikus slambuc kifejezés nem volt érvényes. Ez persze nem kisebbítette, inkább gazdagította az ízvilágot. Cserkészszokás szerint ugyanis a slambucba belekerült a szalonnán kívül a maradék kolbász és sonka is.

A sóbánya kápolnájában

Tamási Áron sírjánál

**A székelykapuk
Orbán Balázsnak is tisztelegnek**

Együtt tisztelegtünk a II. világháború áldozatai előtt

Záróesténken a Kacsó házaspár jött hozzánk. Az alkalmi étkezésünkbe – ahol a reggeli és vacsora közös elfogyasztása zajlott – két gyermeküket is elhozták. A fiatal felnőtt lány és fiú komolyan őrzi a szülőktől, nagyszülőktől kapott hagyományokat. Egyikük néptáncos is, de mindketten ismerik a dalokat. Az előző generációk költötték kicsit át a Bekecs alatt Nyárád tere kezdetű dalt: *Bekecs alatt Nyárádselye, ott egy kunyhó zsuppal fedve, a beljese aranybánya, arany benne egy kislányka, csuhajja...*

Reggeli áhítat a Faluháznál

Persze a református templombelsőt is megcsodáltuk

Megható és felemelő volt a pillanat, amelyben az anyaországiai szinte tátott szájjal hallgatták, ahogyan a két kamasz és szüleik hegedűkísérettel nótáztak. Még a kicsik is szinte mozdulatlanul füleltek, mintha értették volna azokat a fontos üzeneteket, melyek a helyiek ajkáról zengtek:

„Te magyar vagy, én meg szé-kely. A földünkre egy nap süt fel. Egy eső hull a lelkünkre mivel vol-nék különb, mint te, csuhajja?”

Ezzel az együvé tartozás érzésével indultunk másnap haza, Magyarországra.

Dr. Balázs-Bóna Judit

MIT VISZEL HAZA MAGADDAL?

Altalában ezt szoktuk kérdezni egymástól egy-egy utazás végén,

gondolva az élményekre, melyekkel utunk során gazdagodtunk. A sors úgy hozta, hogy feleségemmel a Távol-Keletre utaztunk az ősszel. Vietnám nem volt a bakancslistánkon, és ha nincs egy kedves baráti társaság, amely invitál minket, valószínűleg sosem ülünk fel a Hanoi-ba tartó járatra. De volt meghívás, bennünk pedig volt nyitottság, hogy egy európaítól

merőben más kultúrájú és társadalmú országba utazzunk. E nélkül a nyitottság nélkül valószínűleg nem lett volna olyan szép és értékes ez az út, de mi felkészültünk. Szívben, lélekben és fejben egyaránt befogadóak próbáltunk lenni az ismeretlenre. Mert számunkra valóban az volt Indokína, még ha 10 évvel korábban jártunk is már a térségben. De Malázia nem Vietnám, ahogy Svédország sem Magyarország, még ha ugyanazon a kontinensen is vagyunk.

Az elmúlt 50 év legnagyobb tájfúnja után érkezünk meg szeptember végén az országba, ahol a főváros közelében megáradt folyók, elöntött falvak és megtépázott épületek látványa fogadott bennünket. Megrázó élmény volt egy helyi temetőben a sírok között csónakázni, amit hetekkel korábban öntött el a hegyekből lezúduló víz. A nemrég még járókelőktől zsúfolt ut-

cákról csak a vízből kilátszó kandeláberek árulkodtak. Robogók és kerékpárok helyett ezúttal csónakok eveztek az utcákon, tereken. Az egyikben mi ültünk, és

A változatos táj és a rizsföldek látványa elképesztő

sokszor csak némán csodáltuk a természet erőit, melyek a minket körülvevő hegyekről üzenték: itt ők az urak.

A teremtett világ szépségei mellett az ember alkotta főváros, Hanoi okozta a legnagyobb meglepetést. Valóságos kultúr-sokk, amit egy Európából érkező turista ott átél. A közel nyolcmillió lakos föld alatti és föld feletti tömegközlekedés nélkül oldja meg a helyváltoztatást a város egyik pontjából a másikba. A metró, villamost és buszt itt robogók pótolják, 5 milliónál is több regisztrált motorkerékpár szeli az utakat. Ritka, hogy egyiken másikon ne egy 3 vagy 4 fős család utazzon, és a lábak között olykor még egy kutya is elfér.

A Ha Long-öbölben álló mészkősziklák 1994 óta az UNESCO világörökség részét képezik

Közlekedési lámpák nincsenek, vagy ha vannak is, a jelzéseket jobbra mindenki figyelmen kívül hagyja. Index van, de senki nem használja. Az irányváltatást a forduló kerekek jelzik. Mindenki nyomul, furakodik, a két autó között nyíló legapróbb résbe is egy robogó kereke ékelődik. Egy-egy nagyobb kereszteződésben nem ritkán 20-30 gépjármű is találkozik egyidőben, akik közé még gyalogosok is keverednek szép számmal. Járdaik ugyan vannak, de azok közlekedésre alkalmatlanok, lévén utcai árusok vagy étkezőasztalok és székek foglalják el. A járóke-lők tehát az úttestre kényszerülnek, ott vegyülnek a robogókkal és autókkal. Megérkezésünkkor vezetőnk arra intett minket, hogy mindig határozottan és kiszámíthatóan közlekedjünk az utakon, akkor nem esik bajunk. És valóban, ebben a látszólagos káoszban ott van az ember alkot-ta rend. Szinte senki nem tart be

egyetlen közlekedési szabályt sem, mégis több baleset, mint az európai utakon. A közlekedők ugyanis figyelnek egymásra, legyen az autós vagy gyalogos. Ha kell, lassítanak, kikerülnek vagy megelőznek, de mindig vigyázva a másakra. Nem arrogánsan, nem erőből, hanem óvatosan, mégis határozottan haladnak. Rövid dudaszóval jelzik, ha a nyomod-ba értek, és ugyanígy, ha észlelik, hogy nem figyelsz rájuk. Apró túlköölések városa Hanoi, ahol reggel 6-tól éjfélig folyamatos a dudaszó az utakon, mintha csak egy véget nem érő esküvői menet haladna át rajta.

Papíron elképzelhetetlen lenne nyolcmillió ember biztonságos közlekedése a KRESZ szabályainak betartása nélkül. Hanoiban mégis mindez valóság, és a legfurább, hogy pár nap után már mi sem éreztük veszélyben gyalogosként magunkat, hátunkban 4-5 robogóval, mellettünk 2-3 gépkocsival.

Olyan ez mint, mint egy hatalmas hangyaboly, ahol nincsenek táblák, útjelek vagy lámpák, mégsem ütközik senki a másikkal, és halad a forgalom. A látszólagos rendetlenség mögött ott van a rend, a „bizalmi elv” helyett pedig a másikkra figyelés. És működik! Ki merem jelenteni, magasabb szintű közlekedési kultúra ez, mint amiben mi élünk idehaza. Az adott egyén frusztrációja ott nem vetül ki az utakra, a nagyobb autóval haladó nem akarja erőből lenyomni a kisebbet, és az autós sem akarja megleckéztetni az úttesten lassabban átkelő gyalogost. Hatalmas és precíz „játék” ez, ahol csak az íratlan szabályokat tartják be, de azt mindenki.

Ugyanezt az együttműködést tapasztaltuk meg utunk számos más pontján is. Amikor például betértünk egy ruhaüzletbe és olyan pólót kerestünk, ami sem méretben, sem színben nem volt elérhető, az eladó kért 5 percet.

Egy hanoi iskolában az európai látogató igazán szenzációszámba megy

Otthagytott minket egyedül a boltban, majd kisvártatva visszatért az utca végéről egy másik üzletből, kezében a keresett termékkel. Így történt, amikor leültünk az utcán egy ebédre, a PHO levest egy szemközti kávézóéból, a salátát egy másik étteremből, a desszertet a sarokról hozta a pincér. Ha az árusok valamit nem tudnak beszerezni, készséggel elmondják, kinél tudjuk, hová menjünk – nem irigykednek a másik eladóra. Pestiesen szólva, működik a network!

Vietnám kommunista ország. Az internet erősen korlátozott, a közösségi média közel sem annyira szabad, mint itthon. Az emberek – európai szemmel – szegények, a lakások kicsik és szűkösek, utazásra nincs pénzük a helyieknek, a legtöbben Vietnám határait még sosem hagyták el. Mégsem tűnnek boldogtalanoknak, sőt! Egy viet masszőr így fogalmazta meg a boldogságukat: *peacefull and safety. Békesség és biztonság.*

Nem is csoda, hogy ebben a két szóban találják meg a szabadságukat, hiszen a vietnámi

nép az elmúlt 80 évben három háborúban is harcolt a függetlenségéért. Az elsőt még az 1940-es években vívta a japán megszállókkal szemben, akik a németek párizsi bevonulásán felbuzdulva szállták meg Vietnámot. Alig, hogy sikerült kiűzni a japánokat az országból, máris kezdetét vette az első indokínai háború. Ebben az 1858 óta a térségben gyarmatosító franciák próbálták visszaszerezni uralmukat az ország fölött, de 1954-re a Ho Chi Minh vezette vietkongok kiszorították őket az északi területekről. A második indokínai háborút már a franciák segítségére siető amerikaiakkal vívta Vietnám. Az USA hiába állomásoztatott félmilliós haderőt az országban, a terepharcokban végül alulmaradtak, és mint tudjuk, az USA vesztes félként hagyta el a franciákkal karöltve az országot. Mindez a siker bizonyosan nem történhetett volna meg, ha nincs meg az az együttműködés és társadalmi összefogás, amit mi szeptemberben, Hanoi utcáin is megtapasztaltunk. Apróságok, mégis fon-

tos dolgok teszik évszázadok óta életképpé ezt a nemzetet. Érdekes volt meglátni, észrevenni ezt a titkot, s kicsit talán magunkkal is hozni belőle Magyarországra.

Az egyik legszembetűnőbb különbség, hogy amíg mi Európában a pénz és az anyagi javak rabjai vagyunk, addig a Távol-Keleten mindennek vajmi kevés köze van az egyén boldogságához. Mintha sok buddhista jobban értené a krisztusi üzenetet – pedig talán sose hallottak róla: *„Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a moly és a rozsdá megemészti, és ahol a tolvajok kiássák és ellopják, hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem a moly, sem a rozsdá nem emészti meg, és ahol a tolvajok sem ássák ki, és nem lopják el.”*

Ebből is láthatjuk, hogy az egyén boldogsága belülről fakad. Lelki békénket nem a környezetünkben kell keresni, hanem saját magunkban. Mert bizony ott van! Vietnámban ezt ezer éve tudják.

Dr. Szilvay Balázs

MOLNÁR MÁRIA,

magyar református misszionárius élete és szolgálata

A Keleti-Bakony lábánál fekszik egy kedves, gazdagon iparosodott városa, Várpalota. Feljegyzi a krónika, hogy valaha szívesen vadászott erre Mátyás király, s vadászkastélyának romjaival ma is dicsekszenek az erre járó idegenek a helyiek. Amikor hő-sünk itt megszületett, akkor 1886-ot mutattak a kalendáriumok, s a nagyközség férfi-lakosága legnagyobbbrészt a helyi szénbányában dolgozott. A Bakony hegység – sűrű erdeivel – fontos szerepet játszott a tíz gyermekes Molnár család életében is. Esténként kifogyhatatlan gazdagsággal szóltak a nagymama emlékeiből előkerülő mesék a végtelen erdőség egykori lakóiról, a bakonyi betyárokról. A gyermekek feszült figyelemmel hallgatták az izgalmasnál izgalmasabb történeteket Sobri Jós-káról, Buncur Benőről, Savanyó Jós-káról meg a többiekről. De túl a mesék világán, a nagy család élelmzésében is fontos szerepet játszott a hegy, sűrű erdeivel. Mert leggyakrabban a csapdába csalt erdei apróvadakból készült finom falatok adták a család ünnepi, vasárnapi ebédjeit, s a bőven termő erdei gyümölcsök, gombák szerepe sem volt elhanyagolható élelmzésükben. A szárított csiperkéből készült gombapaprikás fölséges eledel volt télidőben, miként a friss vargánya sütvé, kirántva nyári csemege volt. A csipkebogyóból, áfonyából, málnából,

szederből, eperből készült lekvárok télen, a friss gyümölcs tavasztól őszig adta a vitaminutánpótlást a gyerekseregnek.

Egy alkalommal az alig tíz éves Mária hét éves kishugával – Kátival – gombászni indult az erdőbe. A múlt hét elején jó esők voltak. Sok vargányára számíthattok! – biztatta őket édesanyjuk. De aztán időben hazatérjétek! Még világoson! – hangzott a szülői intelem. A két lány fűgén indult, tán némi izgalommal is, és persze két karkosárral meg egy jókora szatyorral felszerelve. Talán még fél órányira sem hatoltak az erdőbe, amikor rátaláltak az első gombamezőre. Nézd, mennyi gomba! Jaj, de jó! – örülgettek a nem várt bőségű termésnek. És ahogy hatoltak egyre beljebb, úgy bukkantak újabb gombatelepekre. Szépen teltek kosaraik illatos vargányával. S ahogy mentek tovább, tenyérnyi gombákat találtak egy faóriás tövébe húzódba. Hát ez miféle gomba? – meresztette szemét Kati, a kisebbik lány. Nem láttam még ilyet, csodálkozott csendesén. Ez bizony kenyérgomba – adta meg a választ Marika. Azért hívják így, mert úgy eheted, mint a kenyéret. S

mindjárt meg is mutatta hűgának: tört belőle, s jó étvággal enni kezdte. Kóstold meg! – adott egy darabot Kátinak a gombából, aki némi gyanakvással nézegette, forgatta kezében, majd megkóstolta. No, milyen? – kérdezte a nővér. Ehető – jött a tömör válasz. Jó lesz igyekeznünk hazafele, mert esteledni kezd, döntött a folytatásról Marika. S valóban, a nap sugarai a fák koronájának csak a legtetején ragyogtak már, így szaporán elindultak. Nem soká haladtak, amikor kiderült számukra, hogy eltévedtek, nem találták a haza vezető utat. Többször is dönteniük kellett, jobbra vagy balra forduljanak, s valahol elvétették az irányt. Mi lesz velünk? Az erdőben alszunk? Nagyon félek – siránkozott Kati. Az erdő egyre sötétebb lett. Szaporán szedték a lábukat, de hogy helyes irányban haladtak-e, azt nem tudták. Egyszer csak emberi nyögést hallottak a sűrűből. Meneküljünk – sügta Kati, jön a bakonyi betyár, és megfog bennünket! Nyughassál! – csitította Marika. Inkább a hang irányába kell mennünk. Segítségre szorulhat valaki, nézzük meg! Hátha segíthetünk. Ezzel elindultak a hang irányába, s nagyon hamar egy földön fekvő idős, nagyszakállú bácsit találtak egy csöppnyi tisztáson. Amikor a bácsi meglátta a kislányokat, így kiáltott fel: köszönöm menynevei Atyám, köszönöm, hogy meghallgattál! Titeket a jó Isten küldött, hogy segítsetek rajtam,

drága kislányok! – folytatta. Elestem tegnap, s nem tudok segítség nélkül felkelni. Erőm sincs már! Tegnap reggel ettem utoljára. Van-e valami ennivalótok? – kérdezte. De jó volt most, hogy a talált kenyérgombát mind leszedték. Örömmel adták oda, s a bácsi gyorsan bekebelezett két nagy gombát is. Hanem a két gyenge kislány a talpraállításban hiába próbálkozott segíteni, erejük kevés volt ekkora feladathoz. A bácsi viszont jól ismerte az erdőt, s pontosan eligazította őket, merre menjenek. Hazaérve aztán gondoskodott Marika, hogy segítség induljon az idős bácsihoz, aki így még azon este bejuthatott a fehérvári kórházba.

Közben múltak az esztendő, a gyerekek nőttek, s egyre nehezebb volt ruháról, cipőről, napi élelemről gondoskodni. A bánya sorsa is mintha bizonytalanodott volna, a munkalehetőség is egyre fogyatkozott. A Fővárosban sokkal jobbák a megélhetési lehetőségek – tárgyalták a szülők, s végül úgy döntöttek, hogy felköltöznek Budapestre. Itt hamarosan már a nagyobb gyermekek is munkát találtak. A fiúk inasnak álltak, Mária pedig egy vegyi üzemben kapott munkát. Nehezen bírta a nehéz szagokat, a bakonyi erdők friss levegőjének hiányát, de hamarosan megismerkedett egy csupán 2 évvel idősebb leánnyal, aki szintén ott dolgozott, s ez a barátság sok mindenért kárpótolta. Munka után sétáltak, sokat beszélgettek, egyformán gondolkodtak sok mindenről. Barátnője elmondta Máriának, hogy minden szerdán, munka után a Bethánia

Szövetség bibliaórájára siet. Nagyon jók ezek az összejövetelek – dicsérte a közösséget a barátnő, s felajánlotta: ha szeretné, egyszer eljöhetsz velem. Mária örömmel ment, s többet el sem maradt, állandó tagja lett a szerdai bibliaóranak. A hallott Igét nagyon komolyan vette, s hamarosan fontos változás történt életében. Isten Szent Lelke az Ige által megérintette Mária szívét, s ő felajánlotta életét az Úr Jézus Krisztus szolgálatára. Kérte felvételét a Filadelfia Diakonissza Egyesületbe, majd ápolónői szakképesítést szerzett, s a Református Bethesda Kórházban, mint ápoló-diakonissza dolgozott. Munkája mellett szorgalmasan tanult. Előbb elvégezte a polgárit, majd műtőnővéri képesítést szerzett.

Amikor kitört az I. világháború, a katonarvos, dr. Csia Sándor (az ismert teológus és bibliafordító, Csia Lajos testvére), aki egy galíciai hadikórházban szolgált, kikérte Molnár Máriát a Bethesdából, s a hadikórház főnővéri szolgálatával bízta meg. Emberpróbáló feladat volt, ami az új főnővére várt a sebesült katonák között. De helyállt, felelősen, pontosan és fáradhatatlanul dolgozott. Akkor nem tudta még, hogy ezekkel a próbás esztendőkkel Isten milyen, még nagyobb szolgálatra, próbatételekre készíti őt fel. Szolgálatáért az egyik legmagasabb állami kitüntetéssel jutalmazták.

1925-ben Csia Sándor tanácsát megfogadva és ajánló sorait bírva, a németországi liebenzelli misszió igazgatójánál jelentke-

zik Molnár Mária, s a missziói iskola hallgatója lesz. Célja, hogy mélyüljön bibliaismerete, és német nyelvtudása is gyarapodjék. Egy évet tölt ennél a külmisziói egyesületnél. Közben történik, hogy Doepke Frigyes misszionárius Pápua-Új-Guineából hazatér szabadságra, s beszámol ottani munkájáról, meg a missziói állomásról, amelyet Mánus szigetén vezet. Mária nagy érdeklődéssel hallgatja a beszámolókat, s közben Isten elvégzi szívében a vágyat: ebben a szolgálatban élni és szolgálni Urát, a feketebőrű pápuák között, Új-Guineában. Állhatatosan imádkozik a cél eléréseért, s miután az orvosi vizsgálatok sokadszorra alkalmasnak találták a külmisziói szolgálatra, megkapja a megbízást.

1927. augusztus 14-én Ravasz László püspök Budapesten misszionáriussá avatja Molnár Mária diakonisszát, a Kálvintéri templomot megtöltő, ünneplő s búcsúzó gyülekezet imádságától kísérve. Az úrasztalától búcsúzott szeretteitől, barátaitól, a gyülekezettől s hazájától Mária Testvér. Egyebek közt a következőket mondta: „Gyermekkoromtól elhívott az Úr a maga szolgálatára, de nagyon sok munkát kellett elvégeznie rajtam, amíg igent mondtam hívó szavára. Sajnálom itt hagyni öreg édesanyámat, testvéreimet. Valószínű, hogy többé nem látom őket, de örömmel megyek. Csak annyit kérek tőletek, hogy imádkozzatok értem. Nem azért, hogy a tengerbe ne dobjanak, hogy az emberevők föl ne faljanak,

hanem hogy mindvégig megmaradhassak Jézus Krisztus oldalán.” Imádkozó szívvel, könnyek között bocsájtotta útra Molnár Mária misszionárius testvért az ünneplő gyülekezet.

Három havi hajóút végén érkezett meg egy német diakonissza, Goebel Tina testvér kíséretével Mánusz szigetére Mária Testvér. Doepke Frigyes és háza népe, meg sok-sok fekete bennszülött fogadta nagy örömmel és lelkesedéssel. Első pillanattól fogva úgy érezte: ezek a feketék az én testvéreim! Babonások, szellemekben hisznek, az ördögöt belid-nek nevezik. Belid a kígyóban lakik, s oka minden bajnak, rossznak, betegségnek. Elgondolkodtam: ezeknek az embereknek kell nekem a szabadító Úr Jézust hirdetnem! Tégy alkalmassá Uram – fohászokdtam – írja naplójában.

Mánusz sziget pápua lakói igen egyszerű emberek voltak. Pénzt nem ismertek, boltjaik sem voltak. A kutyafog volt sokra becsült valutájuk. Ezen vettek feleséget, halat, kókuszdiót. Ha a mi burgonyánkhoz hasonló táró-val jóllakhattak, elégedettek voltak. A pálmafa belsejéből örölt lisztből sütötték kenyér-féle edelüket. Különös szertartás tette ünneppé a disznóvágást Mánuszon. A levágott disznót lábainál fogva rúdra kötötték, s a férfiak vállukon hordozták, bejárva a falu utcáit. Közben a kísérők doboltak, táncoltak. Éneklésük inkább óbégátsáknak tűnt az európai fülnek.

Máriának eszébe juthatott, hogy évtizedekkel korábban így ünnepelhették a megölt, s elfogyasztásra kerülő embertársuk feletti diadalt, s a majdani jó fatalokat ezek az emberek.

Nagy kérdés volt, hogy tudja Mária átadni mondanivalóját a pápuáknak, hisz nyelvüket még nem ismerte. Kézzel-lábbal magyarázva, gesztusokkal próbálta elmondani mondandóját, s a pápuák végül mindig megértették

a nekik szóló üzenetet. Mert a gesztusok mögött ott volt Jézus Krisztus mentő szeretete, s ezt megérezték. A lelki szolgálaton túl fontos volt a testi gyógyító szolgálat is. Kelésekkel, gennyes sebekkel borított testű bennszülöttek között nagy hasznát látta azoknak az ismereteknek és tapasztalatoknak, amelyeket az I. világháborúban végzett ápolói szolgálata során szerzett Csia Sándor főorvos mellett. Mária testvér felnyitotta, kitisztította, fertőtlenítette a sebeket, furunkulusokat, Tina testvér pedig a kötözést végezte. A „misszisz doktor” híre gyorsan terjedt a sziget lakói között, s jöttek hozzá sok kilométerről is a segítségre várók. A délelőttök java a gyógyító munkával telt el. Utána az iskolában folytatódott

a munka, ahol legelsőként a betűvetést tanította Mária a bennszülötteknek. Egyik „tanítványa” háromszor is kihozta a kapott ceruzát, hogy jobban hegyezze ki Mária, mert az nem működik. Azt hitte ugyanis, hogy a ceruzának magától, automatikusan kell írnia. A tanítás mindig rövid evangelizációval ért véget, s utána tértek haza misszionáriusaink, hogy ebédet, vagy sokszor estebédet főzzenek maguknak.

De a pápuák követték őket. Megszállták a konyhát, s figyelték, mit művelnek a misszionáriusok. Aztán felemelték a fedőt, szemügyre vették, mit készítenek. Ujjukkal megkeverték, kóstolgatták az ételt. Ha ízlett, addig kóstolgatták, míg elfogyott, s éhen maradt a két misszionárius. Aztán mondták a hivatlan vendégeknek, hogy nagyon fáradtak, s este lévén lefeküdni, aludni szeretnének, tehát most már menjenek haza. De ők közölték, hogy semmiképp nem hagynák magára a miszisz doktort, itt maradnak őrizni. Mikor azonban Mária testvér azt mondta nekik, hogy Jézus itt fog állni az ajtóban, s ha valaki be akarna jönni, azt elkergeti innen, ezt elfogadták. Ha Jézus itt fog állni, akkor ránc nincs szükség! – s távoztak. Így teltek napjaik Isten szolgálainak, előbb Mánusz, majd Pitilu szigetén. Szolgálatuk első gyümölcse volt egy ifjú, gyakori tolvajlásairól hírhedt ember, Lomon megtérése. Ő lett az első keresztyén pápua Pitilu szigetén. Megkeresztelésekor a József

nevet kapta. Keresztelésekor így tett vallást: Tolvaj voltam! Semmit se dughattak el előlem, hogy azt meg ne találtam volna. Hazudtam és dühösködtem. Jaj volt ilyenkor annak, aki a közelembbe került. Azt mondták rólam: ördög lakik bennem. És jól mondták! Egyedül Jézusnak volt hatalma arra, hogy megszabadítson engem a Gonosztól. És én most szabad, új ember vagyok. És amit mondott, azt bizonyította tiszta, becsületes élete. Molnár Mária nagy segítségével lett a továbbiakban. Főzött, takarított, ellátta a háztartást. Segített az iskolában, sőt, ahogy gyarapodott hitben, alkalmas lett arra, hogy istentisztelet megtartását is rábízza. A bennszülöttek szerették, mert közülük való volt, s látták életének gyökeres megváltozását. Sorban jöttek a megtérések. Elhagyták, megtagadták babonáikat, s kérték megkeresztelésüket egyre többen. Különös, ünnepi alkalom volt, amikor Pitilu sziget törzsfőnöke és felesége is megtért és megkeresztelkedett. Hét és félévnyi folyamatos szolgálat után Molnár Mária misszionárius-diakonissza testvér szabadságra hazautazott. Liebenzell Külmissziói Központjában jelentett szolgálatáról, majd hazatért Magyarországra.

Egy esztendő szabadságot, pihenőidőt kapott (és kétszer három hónap volt az utazás haza, majd vissza), de pihenésre kevés ideje maradt. Számtalan meghívást kapott az itthoni gyülekezetektől, s ezeknek eleget téve bejárta szinte az egész országot. Erdély, Felvidék és

Délvidék gyülekezetei is várták, s Ő ment, beszámolt, előadott, imádkozott, igével szolgált. A gyülekezetektől sok-sok ajándékot kapott szeretett feketéi részére, és a missziói munkája folytatásához. Felvidékről egy haranggal ajándékozta meg Egry József harangöntő mester. Eseménydús szabadsága gyorsan eltelt. 1936 őszének kezdetén indult vissza szolgálati helyére, a pápuák közé, s december elején érhetett célba. Szünni nem akaró ovációval, fehér ruhákba öltözve fogadták érkezésekor szeretett feketéi. Otthonát felékesítve találta, asztala ajándékokkal tele. A férfiak nagy izgalommal szállították a hajóról a sok-sok ládát, melyek tele voltak a messzi föld református népének ajándékaival. Legnagyobb sikere a harangnak volt. Ezentúl nem a törzsfőnök csigaház-kürtje, hanem harangjuk szépségesen zengő hangja járja be a szigetet, s hívja őket istentiszteletre. Isten sok-sok áldásával folyt tovább a munka a pápuák között, s az Úr naponként szaporította a híveket üdvözlőkkel, mint egykor az ősgyülekezetben, amint tudósít erről a Szentírás az Apostolok cselekedeteiről írott könyvben.

Néhány év után azonban sötét felhők tornyosultak világunk egén: 1939-ben kitört a 2. világháború. Pápua-földön ezt abból érzékelték, hogy a szigetek japán megszállás alá kerültek. Németország és Japán hadiállapotban voltak, ellenséges oldalon állva. Ezért a megszállóknak első dolguk volt a német állampolgárságú misszionáriusok

letartóztatása. Doepke Frigyes és családját is internálták a japánok. Magyarország ekkor még semleges volt a háborúban, így Molnár Mária folytathatta szolgálatát. Azonban a hadiszerencse idővel elpártolt a japánoktól, s sorozatosan vereséget szenvedtek a harctereken. Meggyanúsították a térségben munkálkodó misszionáriusokat, hogy titkos rádióadóikon biztonnyal jelentik az ellenségnek a japán hadmozdulatokat, ezért jönnek a vereségek. A gyanúsítás ellen hiába tiltakoztak az érintettek. Hiába mondták, hogy semmiféle hírközlő eszközzel nem rendelkeznek, kezelésükre is képtelenek volnának. Kémeknek kiáltották ki a misszionáriusokat, s összegyűjtve, az Akaze nevű hadihajóra hurcolták őket. Amikor úgy vélték, hogy az összes missziói munkást sikerült a hajóra szállítaniuk, akkor – 1943. március 17-én – a fedélzeten felállított géppuskákkal agyonlőtték valamennyiüket, holttestüket pedig a tengerbe dobták. Molnár Mária misszionárius diakonissza testvér így halt mártírhálált, mindvégig hűségben maradván az Úrhoz, akitől ezt a parancsot és ígéretet bírta: „Légy hű mindhalálig, és neked adom az Életnek koronáját!” Mária testvér mártírünnepének 80. évfordulóján, 2023-ban, tehát tavaly emlékeztünk, hálaadással idézve fel életét, szolgálatát és hősi halálát. Legyen áldott Isten, aki adta Őt nekünk és sokaknak, s megáldotta Őt életében, szolgálatában!

Komlósi Péter

A HIT TENGERÉN

Megemlékezés a pozsonyi vértörvényszék 350 éves évfordulóján

a Soli Deo Gloria Közösségi Házban – 2024. október 4-én.

A műsort összeállította és betanította Szőke Imre tanár, Csehné Kiss Éva és Nánai Andrea tanárnők közreműködésével

Szabó Luca: Teljes sötét van, csak 1 szál gyertya ég. Luca énekel (A GÁLYARABOK ÉNEKELNEK)

Villany fel, Debrecenben vagyunk, a gályarabok oszlopánál. (Kivetítőn: Háttérben a nagytemplom)

Színpadkép: *Osztálykirándulás (5 fő+1 tanár) – (háttérben kivetítőn a történelmi folyamatok)*

Tanárnő: Sipos Lili.

7.d sorakozó! Tudjátok, azért jöttünk el Debrecenbe, mert történelemben igen gazdag ez a cívis vidék, és lépten nyomon valami érdekességbe botlunk. (Pokornyik Luca közbevág)

P. Luca: Tanárnő! Tanárnő! Csodaszép ez a nagytemplom a

Forrás: szoborlap.hu

A gályarabok emlékoszlopa Debrecenben

Rákóczi haranggal, de mi ez a furá szobor? Gályarab? Hmmm... Ez meg micsoda, Lili néni?

Lili Tanárnő: Ahhoz, hogy megérthessük a gályarabsághoz vezető folyamatokat, vissza kell tekintenünk egészen 1517-ig. A mai korfelfogás nehezen érti meg, de a XVI–XVII. század embere és a vallás kapcsolata egészen más volt, mint ma. Luther Márton fellépése egy nagyon komoly protestáns katolikus viszálykodás magvát vetette el.

Gondoljunk csak 1521-re, 4 évvel Wittenberg után már hazánkban vannak a tanok. Az esztergomi érsek ír egy körlevelet, melyben felhívja a csallókö-

zük figyelmét, hogy vigyázzanak a német nyelvterületről érkező eretnek tanokkal. Ebben a szóhasználatban, hogy eretnek tanok, ebben gyökerezik a fő probléma. Évszázadokon keresztül zajlik a birkózás a katolikusok és a protestánsok között. Ennek elmérgesedett hozománya az úgynevezett gyászévtized 1671-1681 között, amikor szét-

szakított hazánkban igazán tombolt az erőszak. Az osztrák katolikus uralkodók támogatták a magyar protestáns elit lefejezését. Az egyházi ügybe tehát komoly államhatalmi érdek is vegyült.

A gyászévtizedben három hulláma volt a hazai protestánsok üldözésének. Az első egy pozsonyi evangélikus lelkész

ellen irányult, a másodikban harminchárom személyt, zömében evangélikus és kálvinista lelkészt hívtak be felségárulás vádjával. Ezek a szándék szempontjából sikeresek voltak, hiszen az érintettek vagy elhagyták az országot, szolgálatukat, vagy áttértek a katolikus hitre, így a vádlók vérszemet kaptak, ekkor jutunk el a harmadik

felvonáshoz, ha így tetszik. Ekkor több, mint 700 protestáns személyt és tanítót hívatnak be és ennek a borzalmas folyamatnak a vége lesz a gályarabság.

Nos, gyerekek, most, hogy megtekintettük a hitükért elhurcolt protestáns személyek emlékoszlopát, menjünk tovább a Református Kollégium épületébe. Ambrus, ne maradjatok le, igyekezzetek.

hoz lép és mindkét kézzel megérintik az oszlopot) Színpad el-sötétül-kivetítőn időutazás) – Füstgép

Szignál: Track 01 (időutazás)

Színpadkép: Ambrus és Luca ott áll, de a szereplők nem látják őket.

Ambrus: Halló! Itt vagyunk. Nem láttok minket? (Mintha csak szellemek lennének, nem látják őket)

Szabó Bence

„Herr érsek Szelepcsényi! Wissen, Sie (ejtsd: víz-szön zí), ezek a protestáns rebellis magyarok konspirálnak, szövetkeznek, gyalázkodnak. Őfelsége Lipót császár elvárja tőlünk a rendteremtést és az igazhit védelmét. Kérem, intézkedjék mihamarabb.”

Szelepcsényi György érsek:
Paróczy Erik

B. Ambrus: Igen, Tanárnő, máris megyünk. Gyere Luca, valami tényleg furcsa ebben az oszlopban, nézzük meg közelebbről, Te is hallod ezt a hangot?

(Luca és Ambrus az oszlop-

Színpadkép: Johann Caspar von Ampringen császári megbízott éppen tárgyalást folytat a katolikus hit védelmében, a protestantizmus elítélése mellett érvel.

Ampringen kormányzó:

„Bár jól tudja Kormányzó Úr, eleinte ágálltam a rendezkedések ellen, de ha visszaterelhetem a katolikus hit zászlaja alá megvédtem testvéreinket, örömmel vállalom Isten rám bízott súlyos

terhét. Pozsonyban már mindent előkészítettem.

Ampringen kormányzó: Szabó Bence

ÁÁ Gut ist! (ejtsd: gut iszt) Szabad kezet kap érsek úr, Őfelsége és az én támogatásomat bizton élvezzi!

P. Luca: Ambrus, neked is ismerős ez a gubernátor? Azt hiszem, ő Ampringen kormányzó. Emlékszem, mikor Lili néni mesélt róla, rajzoltam rá nap szemüveget a könyvembe. (nevetés) Nagyon celeb lett.

B. Ambrus: Luca, rémlik valami. Nem akarlak megijeszteni, de szerintem visszaceppentünk a XVII. (17.) századba. Pssst, azt hiszem, jön valaki.

Zene: Szőke Vencel zongora Színpadkép: Tárgyalóteremi vértörvényszék. 3 katolikus egyházi méltóság és 3 vádlott+1 őr
Mielőtt belépnek a tárgyalásra, a három ítéskész beszélget! (Háttérben koncepciók per felirat a kivetítőn)

Széchenyi György ítéskész: Pogácsás Norbert

„Én nemcsak, mint Győr kiválasztott püspöke, hanem mint Isten hű szolgája mondom nektek:

Magyarországon az evangélikusoknak olyan kötelet fonunk, melyet, ha nyakukba ránthatunk, az evangélikus vallás soha többé lábra nem áll, ha pedig ezt nem tesszük, bajt szerzünk magunknak.” Nem mondhatjuk el az igazságot, a vádak valóság tartalma a legkevésbé sem számít, ezt ne feledjék!

-Az ítéskészek belépnek a tárgyalóterembe

Ítésez 2: Gayerhosz Kons- tantin

„Vezessék elő a vádlottakat!”
(az ör bilincsbe verve elővezet
több papi személyt) – **ör: Török
Dani**

Ítésez 3: Király Zsombor

Az itt megjelent protestáns
csoportot Isten nevében a kö-
vetkező bűnök elkövetésével vá-
doljuk!

1. a vallás gyalázása, gúnyo-
lása,
2. részvétel a rebellióban, va-
gyis összeesküvésben,
3. és cimborálás a törökkel és
az ördöggel.

Isten és Őfelsége nevében
térjenek vissza az igaz hitre,
hagyják el eretnek vallásukat, hi-
vatalukat vagy hazájukat. Ebben
és csakis ebben az esetben rút
bűnük megbocsájtatik.

Vádlott 1 – Séllyei István: Málinger Zolta

„Tisztelt Ítézurak! Isten e
sorsra szánt. Reánk bízta ezt a
népet s hazát. Nem lesz a mi lel-
künk földi bírák rabja, teljék be
akárhogy az Ő akaratja. Jól
tudom, néhányan eldobták hitük-
et az erő láttán. Tisztán látjuk
mi mindannyian, kiket megrá-
galmaztak és perbe fogtak
immár, hogy ez nem több, mint
aljas hazugságok garmadája.
Nem a rebellió volt a mi bű-
nünk, hanem a religió. Egyedül
Isten ítélhet felettünk! Ha jól
rémlik, tisztelt bíróság, a császár
elleni összeesküvést éppen egy
katolikus prímás kezdeményez-
te, nevezett Lippay György. Deo
volente et adiuvante!

**Széchenyi György ítésez-Po-
gácsás Norbert:** Kérem, jegyző-
könyvből Séllyei István szavait

törölni. Az ítésez kalapáccsal leüti
a tárgyalást.

B. Ambrus: Luca, erről vala-
hol már olvastam. Képzeld, az el-
járás során senkit nem vádoltak
egyenként, személyesen, hanem
az egész csoportra mondtak ítéle-
tet. A vádat névtelen feljelenté-
sekkel és levelekkel támasztották
alá. Érdekesség, hogy a veszprémi
református és a kőszegi evangéli-
kus lelkészeket saját gyülekezetük
vette védelmébe, és nem engedték
el őket Pozsonyba, így menekül-
hettek meg az ítélet elől.

P. Luca: Látod, mondtam én,
érdemes figyelni töri órán. A
koncepció per ezek szerint ré-
gebb óta létezik, mint a XX. szá-
zad. Szegény tanítók és lelké-
szek, semmiről nem tehetnek.
Ez olyan igazságtalan.

Tánc: Zille szóló Szigнал:
Track02

Színpadkép: Újra bejönnek
az ítésezek és 3 rab egymás mel-
lett áll.

**Füstgép + Széchenyi György
ítésez-Pogácsás Norbert:** Isten és
Őfelsége nevében mindnyájan,
kik 300-an engedetlen módon
ragaszkodtok az eretnek hithez,
halálra ítéltettek, de, hogy lássá-
tok Kegyelmes Urunk jóindula-
tát, várbörtönre ítél minannyió-
tokat. Elvezetni őket! Villany le!

Zene bejátszás: Lili énekel
(Koncz Zsuzsa: Többé nem aka-
rom látni)

Színpadkép: Újra egy szoba,
Ampringen beszélget Kollonich
Lipót, későbbi esztergomi érsek-
kel.

**Ampringen kormányzó:
Szabó Bence**

„Kollonich Lipót! Őfelsége
elégedetlen. Várbörtöneink, kín-

zásaink és a kényszer munkánk
sem tört meg negyvenegyné-
hány eretneknek bélyegzett pro-
testáns papot. Ezért a császár
úgy döntött, hogy gályarabságra
ítéli ezen személyeket. A felsé-
ges úr arra kéri, szervezze meg
az ehhez szükséges folyamato-
kat. Jutalma nem marad el. Az
Isten meglátja, kegyes lesz
Önhöz lojalitásáért.

**Kollonich Lipót-Török Dá-
niel:** „Felséges Uram! Isten útjai
tele vannak megpróbáltatások-
kal. Igaz hitem tanúbizonyságá-
ul, már intézkedtem Nápolyba
történő szállításuk ügyében.
"Magyarországot rabbá, azután
koldussá, s végül katolikussá te-
szem. „Isten engem úgy segél-
jen!

Színpadkép: Villámlás
menydörgés (kivetítő), 3 mezít-
lábás rongyos rab sétál, mellet-
tük az örök korbáccsal csapkod-
ják őket, 1 rab kidől, összeesik, a
többiek tovább vonulnak. (Vil-
lany le: 3 gyertya ég) – Török
Julcsi szomorú dalt furulyázik
alatta

Színpadkép: Kivetítőn egy
viharos tenger.

Rab1: Málinger Zolta

„Hosszú és keserves utunk
során csupán 26-an maradtunk.
Isten reánk mért megpróbálta-
tásait erős hittel bírjuk. Bajtársai-
m, nem adhatjuk fel, külföldi
protestáns hittársaink Isten se-
gedelmével megmentenek min-
ket, meglátjátok.”

Rab2: „Ha szorult helyzet-
ben vagyok is, megtartod élete-
met. Haragos ellenségeim ellen
kinyújtod kezedet, jobbod meg-
segít engem.” (A rab ég felé néz
és fohászodik)

Rab3: Vers: Tisza Tamara
Juhász Gyula: Gályarabok

Zene: Szabó Luca cselló

„Színpadkép: Kintről besétál
zenére Michael de Ruyter, holland tengernagy.

Michael de Ruyter (ejtsd: Mihil de Rájter): Sipos Márk

„A nevem Mihil de Rájter. Ezennel Önöket a mindenható Úr és Hollandia nevében felszabadítom. Sok győzelmet vívtam életemnek minden rendiben el-lenségeim felett, de az én legfényesebb diadalom, mellyel Krisztusnak ártatlan szolgálait az elviselhetetlen terhek alól kiszabadítottam” – bár érzem, ez az utolsó utam, Isten már szólít engem.

Kivetítőn: dátum és Hollandia címere – 1676. február 11.

P. Luca: Ambrus, tudtad, hogy I. Lipót végül engedett a nyomásnak és kijelentette, hogy a prédikátorokat szabadon engedhetik, de hazájukba nem térhetnek vissza? Egy év sem telt el, s már mindannyian itthon voltak. Visszatértek gyülekezeikhez és titokban folytatták munkájukat.

B. Ambrus: A gályarabok története azért is jelentős, mert a vallás ügyében féktelenkedő terror ezzel Magyarországon megállt. A központi hatalom által támogatott erőszakos ellenreformáció utolsó akciója a pré-

dikátorok és tanítók gályára adása volt. Nemcsak a politikai pereknek szakadt végük, de a templomfoglalások is megszűntek. Az üldözők erőszakosságát legyőzte az üldözöttek elszánt-sága. Így lett az 1674-es per a történelemben jelentős, és a protestánsok számára sorsfordító.

Villany le – 1 szál gyertyával

Zene: Szabó Luca: Az Úr csodásan működik

Villany fel – közösen a színpadon

Színpadkép: Újra a szobor van középen. Minden szereplő bejön és közös éneklés.

Kalapács József – Ima a hősökért – rövid

SOLI DEO GLORIA!

Juhász Gyula: Gályarabok

*A tenger a hazánk
S kezünk bilincsbe verve.
Üdvözlégység álmódás
És vágyak végtelenje!*

*A tenger hatalom
És mi rabok a mélyben,
Üdvözlégység irgalom,
Mely nem hagysz veszni mégsem!*

*Vihar a riadónk,
Reményeink a fecskék,
Álmódók, lázadók
Üdvözlünk végtelenség!*

*A tenger gyönyörű,
Bár a szemünk vak itt lenn,
Üdvözlégység fény, derű,
Te bujdosó Napisten!*

*Éjen, homályon át
Megy, megy velünk a gálya,
De veri oldalát
Habok dühös dagálya!*

Ez a program a

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt

*támogatásával
valósult meg.*

SZUBJEKTÍV EMLÉK- ÉS GONDOLATFOSZLÁNYOK A PÁL APOSTOL NYOMÁBAN CÍMŰ ZARÁNDOKLATUNKRÓL TÖRÖKORSZÁG 2.

A Márvány-tengerben, illetve egy hotel kellemes uszodájában fejeztük be tavasszal beszámolóinkat, s miután a lap most jelenik meg újra, csak most folytatjuk. Ebben nem zavar meg az sem, hogy közben Pál apostol görögországi nyoma-it is kerestük/találtuk az elmúlt nyáron, amit most csak azért emlegetek, hogy ha valaki tud erről, gyorsan felejtse el és próbáljon lélekben Törökországba

repülni ez alkalommal a mi emlékeink szárnyán. Szóval a Niceai zsinat helyszínétől a Márvány-tenger jó hideg vizéig egy óriási impozáns hídon vezetett utunk.

A kellemes fürdőzés és reggeli után meg sem álltunk Trójáig, ahol nagy sétát tettünk a híres város kövei között.

A trójai faló „kicsinyített másolata” nagy szeretettel fogadott bennünket és emlékeztetett arra, hogy mennyit blöffölünk életünk

során. Hogy hányszor bújtatjuk az igazságot/hazugságot ilyen-olyan sztaniolokba, falovakba, narratívákba. Céljainkat, terveinket hányszor próbáljuk csalafintasággal, ügyeskedéssel valóra váltani, amely akármilyen ártatlannak tűnik, becézve is csalást jelent. Pedig két pont között az egyenes nem csak a legrövidebb, hanem az egyetlen tisztességes út. Persze a Szentírás is feljegyez ilyen-olyan csalafintaságokat,

trükköket, de az egy sem követendő példa. És ha a farkas báránybőrbe öltözik, akkor is farkas marad.

mondom, mindannyian az apostolt hibáztatták, hogy miért prédikált olyan hosszan. Az nem jutott eszükbe, hogy ahol olaj-

mécssel világítanak, ott szellőztetni is kell. Persze Pál apostol karizmatikus természete nem csak csendre intette a híveket: „Ne zajongjatok...”, hanem diagnosztizálta, hogy a fiatalember továbbra is csak alszik. S láss csodát! A török muszlim archeológiai igyekezet ezen a helyen nem csak egy ősi várost keres, hanem néven nevezi a zsidó származású, keresztyénné lett Pál apostolt. Az örömmel elhelyezett koszorúkat persze az egyik ott dolgozó régész percek alatt begyűjtötte, mert ugye azért mindennek van határa... Viszont majdnem háttérként finom volt az a tenger gyümölcseiből álló ebédünk, amelyet Troász romjai és partjai között ettünk.

Így jutottunk Troászba, ahol akár így is kiálthattunk volna: Heuréka! Végre ott járunk, ahol Pál apostol járt! Mi az, hogy járt?! Prédikált! Méghozzá olyan hosszan, hogy egy fiatalember a magas ablakpárkányról alva zuhant a földre. Gondolhatjuk, milyen ribillió kerekedett. Hogy jajveszéltek, sopánkodtak az érzőlelkű asszonyok, s hogy bölcselkedtek az akkor is nagyon okos, templomos férfiak. Nem hiszem, hogy tévedek, ha azt

Pál apostol innen gyalog ment Asszoszba. Hogy az utak az ő idejében milyenek voltak, nem tudjuk, de mi gyönyörű tengerparti úttalan utakon véltük fölfedezni lábnyomát.

És ha már az útról van szó, megosztok egy szakállas viccet: Az Izrael és Budapest között sűrűn ingázó Kohn-nak azt mondják a hatóságok: döntse már el, hogy Jeruzsálemben vagy

Budapesten érzi jobban magát! Mire emberünk ezt mondja: „Az úton érzem legjobban magam”. Sok igazság van ebben! Mert a cél nem csak az eszközt határozza meg, hanem az utat is. Ha jó cél felé megyünk, jól érezzük magunkat az úton. Ha céltalanul bolyongunk vagy sanda cél után futunk, már az úton (rosszban/rosszul) sántikálunk. Jézus magát az Útnak nevezi. Annak az útnak, amely a bűnbocsánat, a megigazulás és a beteljesedés felé vezet. Ha Őt követjük, akkor jó úton járunk és már az úton jól érezzük magunkat. Pál apostolnak nem volt könnyű az útja. Olykor köveket dobtak testére, szitkokat arcába, rágalmakat lelkébe. De lelkesen és munkatársait lelkesítően járta a rögös utakat is, mert nem volt kétsége a célt illetően. Ezen az úton valamiért egyedül akart lenni, így munkatársait hajóval küldte. Tényleg egyedül, nem megváltó Urával?! Ha pedig gyalog ment, akkor mi bizonyára nyomában jártunk. A lábunkkal biztos. És a lelkünkkel?

Ezután olyan városokon mentünk át, amelyek nem Pál apostol missziója során váltak ismertté, hanem János apostolnak a Patmosz szigetéről küldött látomásai/levelei kapcsán: Pergamon, Thiatíra, Szardisz, Philadelphia, Szmirna. Csak egy-egy gondolatot emelünk ki ezekből a levelekből. A pergamoni gyülekezet hűségét elismeri, de emlékezteti őket arra, hogy megtűrrik a bálványimádó tévtanítókat maguk között. Én meg erre azt kérdezem: mi kiket tűrünk? Húha... Egyébként Pergamon

híres citadellájáról – ahol a bátrabbak csúcsra is hágtak – kitáltható, hogy ki maradt az árnyas büfében.

A thiatiraiak pozitívumát hitben, szeretetben, szolgálatkészségben fogalmazza János, az ellenük szóló panasz pedig valami hasonló: eltűrrik maguk között a bálványimádást, a pogányság ilyen-olyan formáját és nem veszik elég komolyan az igaz tanítást. A szardiszi gyülekezet szinte dicséret nélkül kapja a kritikát: „...az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy. Ébredj fel...” (Jel 3, 1c-2a) A krisztusi hit átértékeli az életet: legtöbbször tetsz-életben vannak/va-

gyunk. Innen van még lehetőségünk jobbra is és balra is billenünk. A philadelphiaiakat is megdicséri a levél a hűségük,

állhatatosságuk miatt. Panasz helyett csak egy enyhe figyelemztetés van arra nézve, hogy erőtlének. De még ez is pozitívum mindaddig, amíg állhatatosak maradnak. A szmirnai gyülekezet még inkább kilóg a sorból. Dicséretet kap, mert nyomorog, mert alázatos a szegénységben, miközben lélekben gazdag. Panasz nincs rájuk, sokkal inkább buzdítás szól hozzájuk.

Szmirna ma egy óriási, modern kikötőváros, turisztikai központ, Izmir néven.

Természetesen Szmírnának is megmaradtak a romjai.

Efézus különösen is jeles állomásunk, sok ok miatt. Azért is, mert az efézusi gyülekezethez János levelet írt bátor hitvallásukat dicsérve, de lanyhuló szeretetüket is megemlítve. Pál apostol pedig harmadik missziói útján, szülőföldjére visszatérve eljutott az akkori világ egyik legnagyobb városába, Efézusba. A város gazdag volt a szó szoros értelmében. Építészeti, archeológiai maradványa világhírű, ahogy a képek is mutatják.

Kiterjedésük pedig akkora, hogy lovasfogatot is igénybe vettünk bejárásához. Továbbá hasonlóan gazdag volt Artemisz isten kultuszában. Híres volt annak temploma és híres volt a templom és kultusz körül kialakult üzlet is. Erről az Apostolok Cselekedetei 19. fejezetben olvashatunk, amely üzletet Pál apostol igehirdetése a három hónapos otléte alatt megzavart. De megzavarta a zsidó-keresztyén színezetű tévtanok hirdetését és az idevonatkozó tudatlanságot is.

A híres Artemisz templom maradványait távolról tekintettük meg. Az archeológiai centrumban tettük le megemlékező koszorúnkat. Az efézusi ötvösök panasza eszünkbe juttathatja – éppen Pál apostol bizonyágtétele alapján – a Reformáció tiltakozását mindenfajta kegytárgyak, „búcsúfiák” mechanikusan szakrális csodatevő hatása ellen.

Érintettük Laodiceát. E város lakói szintén kaptak János apostoltól egy kemény szavakkal teljes levelet a Lélek által. Az

egyik legismertebb, sokak által – bibliaismeret nélkül is – használt mondás a félszívűség ellen e levélből származik: „...mivel langyos vagy és sem forró, sem pedig hideg, kiköplek a számból.”

Kolosséba viszont Pál apostol írta az egyik legfilozofikusabb levelét. E városból szinte semmi nem maradt. Persze mi azért egy főhajtásra megálltunk

és koszorúnkat az egykor jobb sorsú város határát jelző táblára helyeztük.

Pamukkale híres fürdőhely kicsapódott ásványi érdekességekkel. Azt csak találgathatjuk, hogy Pál apostol idején megvolt-e ez a fürdő, s ha igen, Pál apostol eljutott-e ide. De bár csak eljutott volna! Megérdemelt volna egy tetet-lelket

üdítő fürdőt! Mi viszont nem érdemeltük meg, mert zárás előtt érkeztünk, s csak egy fotóra és egy büfére volt időnk.

Viszont másnap Antalya híres üdülőhelyéhez értünk, amelyet török Riviérának is neveznek, jó okkal. Innen a tengerparti nyári hangulatból szinte átmenet nélkül jutottunk Myraba, Szent Miklós városába, akinek névnapja – legalábbis az én hatvanöt éves asszociációm szerint – a telet idézi.

A vallási és kulturális sok azonban még megérintőbb volt. Mintha egy keleti keresztyén/ortodox világba léptünk volna,

egy másik országba. Szent Miklós kultuszhelye ikonokban, kegytárgyak árusításában nagyon gazdag volt. Az ókori pogányságból, illetve Pál apostol emlékéből beléptünk a középkor és jelenkor ortodoxiájába.

A kulturális sokk pedig abból állt, hogy a többség oroszul beszélt. Felteszem, hogy Törökországnak ez a látványossága az orosz ortodox egyház kezelésében van.

Mikulástól Pálra Perga/Perge városánál tértünk vissza, ahol az ő első missziói útja indult Ciprusba. Ebből is látjuk, hogy bár Pál apostol nyomát keressük, időrendjét és itinerét nem tudtuk vállalni. Ja, meg a járművet sem. Ők nyilván egy halászhajóval, mi pedig egy meglehetősen fapados vízibuszszal mentünk, kocsinkat kellő izgalommal Törökországban hagyva.

Társaságunk, mint a képek is mutatják, immáron megfogyatkozott. Szilárd Antalyából családi elfoglaltság okán hazarepült.

Másnap immáron Ciprus földjéről indultunk az északi fővárosba, Nicosiába, hogy egy evangéliumi gyülekezet istentiszteletén vegyünk részt. Mint látjuk, sok színesbőrűvel együtt dicsértük az Urat, aminek valóságos üzenete az, hogy nem minden bevándorló muszlim,

pláne nem szélsőségesen az, és a lelkét/kultúráját veszített Európának nagyon is szüksége van, hogy élő hitű keresztyének erősítsék megüresedett lelkünket és foghíjassá lett templompadjainkat. Ez pláne igaz, ha tudjuk, hogy Londonban, az angol protestantizmus egykori fellegráiban manapság több lengyel katolikus vendégmunkás és több harmadikvilágból való pünkösdi protestáns bevándorló dicséri az

Urát a maga templomában vasárnap reggelként, mint ahány anglikán. Nagy szeretettel fogadtak bennünket és volt olyan is – éppen egy angol úr – aki nem csak elismerően, hanem egyenesen irigykedve beszélt a magyarországi társadalmi viszonyokról.

Cipruson Pál apostol nyomát a vasárnapi istentisztelet után Szalamiszban kerestük, ahol nem csak ókori oszlopok és egy

impozáns anfitéátrum, hanem egy ortodox/keresztény templom is jelezte a történelmi igazságot.

Másnap a görög-ciprusi Pafoszba látogattunk, ahol nyilván jobban érződik az európai keresztényen miliő és ezt Pál apostolnak titulált oszlop és természetesen egy tipikusan görög-ortodox templom is hirdeti.

Persze miközben Pál apostol nyomait kerestük, saját lábnyomainkat is otthagytuk Észak- és Dél-Ciprus impozáns tengerpartjain. Folytatás és befejezés a következő számban hamarosan olvasható.

Dr. Bóna Zoltán

A Református Egyházközség, a Soli Deo Gloria Közösség és a Cserkészcsapatunk esemény-naptára

Október 23.	15.30 óra	Imádságos részvétel a városi ünnepeken	Temető/56-osok tere
Október 24.	18.00 óra	Bűnbánati istentisztelet	Ref. Templom
Október 27.	10.00 óra	Újbori hálaadó istentisztelet az úrvacsora megünneplésével	Ref. Templom
Október 31.	18.00 óra	Reformációi lámpás istentisztelet	Ref. Templom
November 1.	10.00 óra	Örökélet/Vigasztalás/Mindenszentek it.	Ref. Templom
Nov. 27–29.	18.00 óra	Evangelizációs sorozat	Ref. Templom
November 30.	15.00 óra	Adventi koszorúkötés	SDG Köz. Ház
December 1.	10.00 óra	Advent 1. vasárnapi istentisztelet az úrvacsora megünneplésével	Ref. Templom

A Református Templomban minden vasárnap 10 órakor istentiszteletet tartunk,
s azzal egy időben gyermek-istentiszteletet is.

A Soli Deo Gloria Közösségi Házban minden csütörtökön 7.30-kor 20 perces
hétközi áhítatot tartunk.

A Soli Deo Gloria Közösségi Házban minden szerdán 18.00-kor bibliaórát tartunk.

A cserkészfoglalkozások szerdán délután 16.15-kor vannak két csoportban a
Soli Deo Gloria Közösségi Házban.
Lovasfoglalkozás is indul novemberből.

A felnőttek cserkészfoglalkozása a vasárnapi istentisztelet után van az SDG Közösségi Házban.

A fenti istentiszteletekre, rendezvényekre, programokra minden érdeklődőt nagy szeretettel várunk!

További információ

a 30/2870283-as telefonszámon, vagy a dunavarsany.ref@gmail.com email címen vagy a
www.dunavarsanyireformatusok.hu oldalon kapható.

A Soli Deo Gloria Közösségi Ház kolumbáriumára iránt érdeklődni
a 06/20 914-3893-as valamint a 06/30 637-8170-es telefonszámon lehet.

IMPRESSZUM

SOLI DEO GLORIA – evangéliumi, közéleti folyóirat. Ingyenes, időszaki kiadvány

Kiadó: SDG Közösség

Főszerkesztő: Dr. Szilvay Balázs

Szerkesztőbizottság: Dr. Bóna Balázs, Dr. Csizmadia Zoltán, Csobolyó Katalin, Veres Enikő

Készült: az Ex-Kop Nyomdaipari Bt. gondozásában

Példányszám: 400

Cikkek leadása: folyamatosan, a szilvay.balazs@freemail.hu e-mail címen

Honlap: www.dunavarsanyireformatusok.hu

Facebook: Dunavarsányi Reformátusok